

16.4.2015

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon lausunto Mannerheimintie 10, Hotelli Marskia koskevasta asemakaavan muutoksen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta

HEL 2014-000888 T 10 03 03

Kaupunkisuunnitteluviraston lausuntopyyntö 12.3.2015

Asemakaavan muutos koskee Kampin korttelin 63 tonttia 1 osoitteessa Mannerheimintie 10. Valion eläkekassa hakee asemakaavan muutosta lisäkerroksien rakentamiseksi Lönnrotinkadun puoleisen matalan siiven päälle, maanalaisten autopaikkatilojen osan muuttamiseksi hotellikäyttöön sekä ilmanvaihtokonehuonetilojen laajentamiseksi ullakkotasolla. Hakijan nykyisten suunnitelmien mukaan kokonaiskerrosala tontilla maan päällä olisi noin 13 850 k-m² (uutta noin 1100 k-m²).

Asemakaavan muutoksessa tontti merkitään hotellirakennusten korttelialueeksi. Katutason pohjakerros osoitetaan myymälä- ja asiakaspalvelutilaksi. Rakennus arvokkaine sisätiloineen määrätään suojeltavaksi. Voimassa oleva asemakaava on vuodelta 1959. Sen mukaan tontti on liiketontti, jolle saa sijoittaa asuntoja ainoastaan kiinteistönhoitohenkilökunnalle. Tontille saa sijoittaa 9-kerroksisen rakennuksen. Alue on rakennuskiellossa asemakaavan muuttamista varten. Yleiskaava 2002:ssa kortteli on keskustatoimintojen aluetta, kävelykeskustan aluetta sekä kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävää aluetta. Rakennuksen edustan Esplanadi-Bulevardin alue sisältyy valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009).

Taustaa

Marskin rakentaminen liittyi Alkon tytäryhtiön Oy Yhtyneet ravintolat Ab:n kasvun, rakentamisen ja uudistamisen aikaan. 1960-luvulla yrityksestä tuli yksi hotelli- ja ravintola-alan merkittävimmistä toimijoista. Alkon rakennuttamissa hotelli- ja ravintolatiloissa panostettiin arkkitehtuurin, sisustuksen ja palvelun korkeaan tasoon. Marskin hotelli- ja liiketalo otettiin käyttöön vuonna 1962. Rakentamista edelsi arkkitehtikutsukilpailu vuonna 1958, jonka perusteella hotelli- ja liikerakennuksen suunnitteli arkkitehti Einari Teräsvirta. Marskia on pidetty Teräsvirran uran yhtenä merkittävimmistä töistä, rakennuksen esikuvana voi nähdä pelkistetyn, kansainvälisen modernismin. Hotelli- ja ravintolatilat Teräsvirta suunnitteli yhdessä sisustussuunnittelija Ilmari Tapiovaaran kanssa, ja toteutuneet sisätilat olivat ilmeeltään

16.4.2015

Yksikön päällikkö

hyvin laadukkaat. Tapiovaara suunnitteli hotellin kalusteet ja valaisimet. Hotellihuoneet sijoitettiin alun perin vain yhdeksänkerroksisen rakennuksen 6-7. kerroksiin ja hotellihuoneita oli 58 kappaletta.

Rakennuksessa on jatkuvasti tehty hotellikäyttöön liittyviä muutoksia heti sen valmistumisesta lähtien. Jo 1960-luvulla ylin kerros otettiin hotellikäyttöön ja 1970-luvulla lisäksi kerrokset 3-5 muutettiin hotellihuoneiksi. Hotellin käytössä on huoneita myös korttelin toisella puolella Yrjönkatu 17:ssä. Suurimmat muutokset julkisivussa ovat ikkunoiden vaihto 1990-luvun puolivälissä ja Mannerheimintien puoleisen julkisivun sisäänvedon siirtäminen lähemmäs kohti katulinjaa. Sisätiloissa muutoksia on tehty tiheämmin, mutta hotellihuoneiden uudistus 1996 ja toisen kerroksen juhla- ja kokoustilojen muuttaminen hotellihuoneiksi vuonna 1999 ovat uudistustöistä huomattavimpia.

Kaupunginmuseon kanta

Helsingin kaupunginmuseon City-inventoinnissa 2014 Hotelli Marski oli mukana yhtenä liikekeskustan sodanjälkeisen rakennuskannan tutkimuskohteena. Inventoinnissa todetaan, että Marskin arvot liittyvät suomalaisen hotelli- ja ravintolatoiminnan historiaan, arkkitehtuurihistoriaan, mutta rakennuksella on myös politiikkaan liittyviä kulttuuri- ja yhteiskuntahistoriallisia arvoja. Inventoinnissa huomautetaan myös, että rakennuksen käyttötarkoitus ja julkisivut on syytä säilyttää, ja rakennus tulee suojella asemakaavassa. Hotelli Marskista on laadittu rakennushistoriaselvitys vuonna 2013 (Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy).

Asemakaavaluonnoksessa hotelli Marskille on esitetty suojelumerkintää sr-2. Suojelumääräys kuuluu: "Suojeltava rakennus. Rakennustaiteellisesti, kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokas rakennus. Rakennusta tai sen osaa ei saa purkaa eikä siinä tai sen arvokkaissa sisätiloissa saa tehdä sellaisia korjaus-, muutos- tai lisärakentamistöitä, jotka heikentävät rakennuksen tai sen arvokkaiden sisätilojen rakennustaiteellista, kulttuurihistoriallista tai kaupunkikuvallista arvoa tai muuttavat arkkitehtuurin ominaispiirteitä. Hankkeeseen ryhtyvän on liitettävä lupahakemukseen rakennushistoriaselvitys. Kaava-alueen itä- ja eteläpuolella sijaitseva Mannerheimintien, Esplanadin ja Bulevardin alue kuuluu valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY 2009)." Museo katsoo, että suojelumerkintä ja -määräys ovat asianmukaiset.

Asemakaavan tausta-aineistona on Arkkitehtitoimisto C/JN Oy:n laatima viitesuunnitelma (päivätty 25.2.2014). Kaupunginmuseo arvioi

16.4.2015

Yksikön päällikkö

viitesuunnitelman perusteella tulevia muutoksia, jotka asemakaava toteutuessaan mahdollistaa.

Rakennusta esitetään korotettavaksi Lönnrotinkadun puoleisen, muuta rakennusta matalamman 5-kerroksisen osan päälle. Korotusosa erottuu viitesuunnitelmassa alkuperäisestä rakennuksesta arkkitehtuuriltaan ja rakennusmateriaaleiltaan. Vaikka korotus muuttaakin toteutuneen rakennuksen julkisivuja, on se periaatteessa kaupunginmuseon näkemyksen mukaan mahdollista toteuttaa, mutta yhtä kerrosta matalampana. Alkuperäisen Hotelli Marskin rakennuskokonaisuuden tulee edelleen olla dominantti, ja lisärakentaminen sitä tukevaa, mutta ei omaa luonnettaan erityisesti korostavaa. Viitesuunnitelmassa esitetty korotus on liian korkea, ja laajennusosa erottuisi erityisesti kaupunkinäkyvässä mm. Pohjois-Esplanadin ja puiston suunnasta katsottuna, mutta myös lähinäkymässä Mannerheimintien ja Lönnrotinkadun katutilassa. Esitetty laajennusosa on myös julkisivuiltaan huomattavasti korkeampi kuin rakennustaiteellisesti arvokas viereinen rakennus, 1800-luvun lopulla valmistunut Lönnrotinkatu 3.

Toinen asia, jota kaupunginmuseo ei voi puoltaa, on viitesuunnitelmissa hahmoteltu IV-konehuoneen laajennus Hotelli Marskin ullakkotasolla. Laajennus Mannerheimintien puolella olisi suuruudeltaan arviolta nykyisen iv-konehuoneena kokoinen, Lönnrotinkadun puolella ilmeisesti tätäkin suurempi. Suunnitelmaa tulee näiltä osin tarkistaa asemakaavatyön yhteydessä. Sen sijaan sisäiset tilamuutokset, mm. uusien hotellihuoneiden sijoittaminen yläkellariin ja 1. kerrokseen ovat luonteeltaan sellaisia, että museolla ei ole niihin huomautettavaa, sillä rakennuksen sisätilat ovat jo aikaisemmissa vaiheissa muuttuneet huomattavasti.

Lisätiedot

Johanna Björkman, tutkija, puhelin: +358 9 310 36473
johanna.bjorkman(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö